

# HYVINVOINTIPALVELUIDEN PAIKKAPERUSTAINEN KEHITTÄMINEN – GREEN CARE -PALVELUMALLIEN ASEMOINTI MUUTTUVASSA SOTE-RAKENTEESSA POHJANMAALLA JA KESKI-POHJANMAALLA

Tekijät: Martta Ylilauri, MMM ja Olli Voutilainen, FT, KTM  
Vaasan yliopisto, Levón-instituutti

Esittäjä: Martta Ylilauri, Wolffintie 34, 65100 VAASA,  
[martta.ylilauri@uva.fi](mailto:martta.ylilauri@uva.fi), Puh: 029 4498241

## Tausta

Hyvinvointipalveluiden tarpeeseen vaikuttavat monet tekijät, kuten yksilöiden ja alueiden välinen eriarvoistuminen sekä väestörakenteen kehitys. Palveluiden tuottamiseen käytettävissä olevat resurssit vähenevät, jolloin palvelut tulisi tuottaa nykyistä kustannustehokkaammin ja siirtäen painotusta ennaltaehkäisevämpään suuntaan. Meneillään oleva sosiaali- ja terveystalouden murros yhdessä maakuntauudistuksen kanssa voivat onnistuessaan avata ovia uusille luontolähtöisille hoiva-, kuntoutus-, kasvatusta- ja harrastuspalveluille, joissa hyödynnetään luonnon kuntouttavia ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Luontolähtöisistä menetelmistä on todettu olevan hyötyä monille eri asiakasryhmille sekä kokemuksellisen tiedon että tutkimusten valossa. Eri toimijoiden roolien uudelleen järjestäminen ja valinnanvapauden laajeneminen voivat mahdollistaa näiden uuden tyyppisten palvelumallien ja menetelmien käyttöönottoa joko tavanomaisia palveluita täydentävinä tai korvaavina vaihtoehtoina. Asiakasta lähellä tuotettavien, paikallisiin vahvuuksiin pohjautuvien luontoavusteisten hyvinvointipalvelujen potentiaalinen hyödyntäminen edellyttää kuitenkin paikallisten palvelutarpeiden ja resurssien tuntemista sekä eri toimijoiden yhteen saattamista.

Vaasan yliopiston Levón-instituutti toteuttaa tutkimuksen osana Luonnostaan nouseva Pohjanmaa -hanketta 2016–2019, jonka toteutuksesta vastaa Luonnonvarakeskus yhteistyössä Vaasan yliopiston Levón-instituutin ja Centria-ammattikorkeakoulun kanssa.

## Tavoite

Tutkimuksessa selvitetään Green Care -toiminnan paikallisia ja alueellisia erityispiirteitä, vaikuttavuutta ja kehittämispotentiaalia yrittäjien, sote-alan viranomais- ja järjestötoimijoiden sekä maaseudun kehittäjien näkökulmista. Tutkimuksessa huomioidaan samaan aikaan toteutettavasta sote-uudistuksesta aiheutuvat muutokset hallinto- ja palvelurakenteisiin arvioimalla Green Care -palvelutoiminnan edellytyksiä ja aseointia muuttuvalla sote-kentällä. Tutkimuksen avulla pyritään tuomaan Green Care -toiminnan kautta uudenlaista näkökulmaa sote-palveluiden suunnitteluun, päätöksentekoon ja toteutukseen liittyvän ylipaikallisen ja paikallisen välisen suhteen analysointiin sekä niihin konkreettisiin politiikkatoimiin, joiden seurauksena yksityis-, julkis- ja vapaaehtoiset uudelleen järjestyvät palvelutuottajina. Samalla saadaan suunnittelun ja päätöksenteon tueksi uutta tietoa paikallisiin ekosysteemipalveluihin ja muihin resursseihin perustuvasta palvelupotentiaalista ja Green Care -toiminnan vakiinnuttamisen edellytyksistä.

## Tutkimuskysymykset

- Miten Green Care -palveluiden tarjonta ja kysyntä kohtaavat Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa? Mitkä tekijät ohjaavat tarjonnan ja kysynnän kehitystä lähivuosina?
- Mitkä ovat Green Care -palveluiden kehittymisen ja käyttöönoton edellytykset ja reunaehdot tutkittavilla alueilla muuttuvassa sote-palvelurakenteessa?
- Mitä lisäarvoa alue- ja paikkaperustainen näkökulma tarjoaa hyvinvointi-/sote-palveluiden kokonaisuudessa ja niiden kehittämisessä, kun tarkastelukohteena ovat erityisesti Green Care ja maaseutualueet?

## Aineisto ja menetelmät

Dokumenttianalyysissa tarkastellaan aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä sekä toimintaa ohjaavia strategioita ja normeja. Kirjallinen aineisto sisältää Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla jo toteutetut Green Care-esiselvitykset ja tutkimukset, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueelliset ja maaseudun kehittämisen strategiat, maakuntaohjelmat ja muut Green Care -toimintaan vaikuttavat strategiat sekä hallitusohjelman linjaukset. Analyysissa huomioidaan myös toiminnan kannalta keskeiset säädökset ja tilastot.

Tutkimuksen kvalitatiivinen primääriaineisto on kerätty teemahaastatteluilla. Green Care -toiminnan kehittämisen paikkaan perustuvaa potentiaalia on selvitetty haastatteleamalla Green Care -yrittäjiä sekä alue- ja maaseudun kehittämisen asiantuntijoita julkisella ja kolmannella sektorilla. Sote-alan viranhaltijoille ja -järjestöjen edustajille sekä sote-uudistuksesta vastaavien maakunnallisten työryhmien edustajille suunnatuissa haastatteluissa on käsitelty Green Care -toiminnan kehittämispotentiaalin lisäksi sote-palveluiden nykytilannetta sekä suunnittelu- ja päätöksentekomekanismeja.

Teemahaastatteluaineistoa tullaan mahdollisuuksien mukaan täydentämään syksyllä 2018 Green Care -palveluiden kysynnän ja tarjonnan kokonaiskuvaa tarkentavilla strukturoiduilla kyselyillä, jotka suunnataan alueella toimiville Green Care -menetelmiä hyödyntäville yrityksille, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueen kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien sote-viranhaltijoille, sosiaali- ja terveyslautakunnille ja vastaaville yhteistyöelimille, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueella toimiville sote-alan järjestöille, seurakunnille, luontolähtöistä harrastustoimintaa tuottaville järjestöille sekä kouluille, päiväkodeille ja kuntien opetustoimelle. Kvantitatiivisen kyselyaineiston analyysissa hyödynnetään SPSS-tilastomenetelmää.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa analysoitua tietoa Green Care -toiminnan alueellisista erityispiirteistä, mahdollisuuksista ja reunaehdoista Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alue- ja maaseudun kehittämisen kokonaisuudessa. Tutkimuksessa haetaan myös paikka- ja alueperustaisia syitä Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja muualla Suomessa toteutettujen Green Care -esiselvitysten tuloksista löydettäviin alueellisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.